

semblança que l'ètimon s'hagi d'identificar amb el nom bàltic de la dalla mateixa: lit. *dalgis*, pruss. ant. *doalgis* (trad. justament *senze* en el glossari d'Elbing, 546), letó *dalgs*, pertanyent, és clar, a la mateixa arrel indoeuropea. El partir de la base DALGIS té així mateix l'avantatge de donar compte alhora del masculí romànic *dall* i del femení *dalla*: en aquell predomina la fonètica, mentre que en la -a d'aquest predomina el que podem creure gènere primitiu del mot.

Cap contradicció interna en aquest doble suport bàltic i sicul, si partim del sorotàptic: complex intermedi i enllaçat alhora amb bàltic, lígur i illiri; almenys les coincidències de vocabulari és natural que es trobin ara amb l'un, ara amb l'altre, ara entre tots tres o tots quatre. Tampoc no hi ha vera contradicció entre el *daklu* o *daglu* suposat per la glossa i l'ètimon DALGI: aquella glossa no solament és isolada i ja tardana (almenys S. VII), sinó segurament més o menys llatinitzada, en un temps en què ja la -u i la -i esdevenien més i més confusibles, la ^vc temps ha sonoritzada i els nexes palatals -gl- i -lg- a penes devien distingir-se; d'altra banda les formacions paral·leles DALG-I i DALG-L pogueren conviure en zones diferents de l'àmbit entre Siracusa i la terra alpino-pirenaica.

La formació indoeuropea DALGIS resulta d'una alternància sistemàtica de vocalisme amb el lit. *dilgūs* 'punxent' i *dilge* 'ortiga'; altrament, no és estranya a d'altres llengües veïnes dins la gran família, car ultra els esmentats representants itàlics, la tenim en germànic: esc. ant. *dälkr* 'punyal, ganivet', 'espina dorsal del peix', 'agulla per afiblar un mantell', ags. *dalc* 'sivella', i l'al. *dolch* 'punyal': la història d'aquest, però, és singular: en part manllevat del neerlandès i baix-alemany (com suggereix la manca de mutació de la *d*), però com que no apareix fins al començament del S. XVI i en formes com *tolgken* (*dollich*), i sobretot en parlars d'Alsàcia i Renània, els especialistes sospiten (veg. Kluge-M., s. v.) que és mot manllevat no se sap d'on. Tenint en compte el fort llevat sorotàptic que demostrà a Renània Weisgerber (*Rben. Germ.-Celt.*), potser és, doncs, també un descendent rediviu del nostre DALGIS.⁶

DERIV.: *Dall*, postverbal de *dallar*, amb el sentit de 'dallada' [1617]. *Dallada*. *Dallador* i *dallaire*, veg. supra: el segon també es troba en cançons populars: «ya (n'heran tres *dallayres*, que *dallan* del bon blat, / la un *dalla* que *dalla*, l'altre no vol *dallà*», MilàF (295.1). *Dallatge*. *Daller*. *Dallot*. *Redallar* 'dallar per segona vegada un prat que ja havia estat dallat en el mateix estiu, per collir-ne l'herba que hi ha tornat a brotar' (Noves de Segre, 1957; 1617, MAGustí, *AlcM*, *AlcM*, que el localitza a diverses valls pirinenques), formació comuna amb el gascó *arredalhà*, d'ús general des d'Aran a Bearn; el derivat *redall*, és molt viu i usual a tot el N. del Princ. (des del Ter i el Montsec especialment),⁷ també general en tot el gascó pirinenc (en part reduït a *ardalh*): veg. FEW (III, 3a34-38), on reemplaça el tipus fr. *regain* i altres dels restants dialectes d'oc, en català es documenta ja en el S. XIV, en la interessant forma *rere-dall* («lo *reradayl* que

menja lo bestiar», a. 1378, *InvLC*), potser l'originària (RETRO-, cf. *retaule*, *recuina*, *rebotiga*, etc. < *rere-*), si bé mesclada amb la formació iterativa *re-dallar* del verb: car el *redall* és no sols l'herba obtinguda dallant de nou, sinó també l'herba que neix després de dallar i que no sempre és redallada; també a l'aragonès de Bielsa anoto el *redallo* com a oposat a la *yérba* (1965).

Krüger (*VKR* XII, 409) suposa, amb bastant versemblança almenys, que com a nom d'una peça de l'eixanguer i del jou —i d'ací el nom mall. i men. de la constel·lació Orion—, veg. *AlcM* (s. v. *deiol* i *BDC* XXI, 118), *deiols* sigui encreuament d'un *daiols* derivat de *dalla*, si bé encreuat amb el descendent del ll. TELUM 'fletxa', 'tret'; és clar que no és lícit despatxar *deiols* com a «pronúncia dialectal» de *teiols* (quin dialecte té tal tendència fonètica?), com fa *AlcM*; suggeriment, però, a estudiar més seriosament com sigui que l'ètimon *TELEOLUM, no evident en cap sentit, morfològicament a penes és acceptable (essent el primitiu en -UM i no en -EUM).

És clar que el mot *godalla*, *ggodallar*, d'OPou —«*dalla* o *godalla*: secula; *dallar* o *godallar*: secare», *TbPu.*, 86— resulta d'un encreuament de *dalla* i *dallar*, amb el tipus cast. *guadaña* (i la seva vella família germano-romànica); *DCEC* II, 804s, i especialment nota 4. Es comprèn que *godalla*, -llar, devia ser forma valenciana del S. XVI (segons l'hàbit sistemàtic d'OPou d'adjuntar la forma valenciana quan discrepava de la general i del Princ.), i de fet *AlcM* registra *godalla* com de Gandia, però amb sentit discrepant, 'podadora'; ara bé és interessant de veure que amb això es relliga un mall. i men. *gatzoll* (*AlcM*) i men. *guitzoll* ('eina tallant per podar les oliveres') (*DAG.*; *BDLC* x, 62-63; Moll, *Gram. Hi.*, 297), eds. posteriors d'OPou posen *gadalla* en lloc de *godalla*; hi ha «tenalles, *gaolles* o dalls bosquers en una tarifa de 1481 de *Drets del General* (Drassanes barcelonines, Moliné, *Consolat*, 233); docs. ross. de 1383 i 1384 apliquen la forma *gasoll* a un ferro d'espasa o del foc: «un *guasoyl* de espasa», «un parell de gravilles, un *gasoll*, una flamescadora» (*InvLC*), que essent cosa del Reialme de Mallorca, encara pot ser insular; eiv. «*guet-sullà*: acuchillar» (PzCabr.) (o sigui *gədzulá*); en una endevinalla menorquina que simbolitza la filosa i el fus: «dos homenets de la *gatzulla* / com un se vest, s'altre 's despulla» (Camps Merc., *Folkl.* I, 264, 271).

Totes, formes balears-valencianes i estranyes sempre al Princ., que demostren que ens les havem amb relíquies mossàrabs: no és pas aquest l'únic cas en què la -d- intervocàlica està representada en mossàrab per la vibrant africada -tz- (si més no, veg. fets anàlegs en *agotzonat* [ACOTXAR-SE] i en *bronzo/brondo* [BASSETJA]).

Menys segur és l'origen del mot *degallar* o *desgallar* 'malbaratar', sobretot ross., però també d'alguna comarca central del Princ.: Grandó registra *degallar* i *desg-* (amb la frase «entre blat i palla, més n'hi ha, més se'n *degalla*», *MiscFabra*, 186), com l'usava Saisset: «el gos --- feia 'l refastinyó per se menjar un os, / *desgallava* lo pa: hagués volgut gatós» (*Perpi-*